

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.09.2019, sp. zn. 5 Tdo 1121/2019, ECLI:CZ:NS:2019:5.TDO.1121.2019.1

Číslo: 14/2020

Právní věta:

Má-li jít o putativní krajní nouzi, tedy pozitivní skutkový omyl o okolnosti vylučující protiprávnost ve smyslu § 18 odst. 4 tr. zákoníku, musí být i ze subjektivního hlediska jednající osoby nejen splněny podmínky uvedené v § 28 odst. 1 tr. zákoníku, ale také dodrženy limity jednání v krajní nouzi uvedené v § 28 odst. 2 tr. zákoníku, tedy i princip subsidiarity. Jestliže domnělé nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem bylo možno odvrátit jinak, není vyloučena trestní odpovědnost jednající osoby ani za úmyslný trestný čin, protože ustanovení § 18 odst. 4 tr. zákoníku se v takovém případě neužije.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.09.2019

Spisová značka: 5 Tdo 1121/2019

Číslo rozhodnutí: 14

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Krajní nouze, Omyl skutkový

Předpisy: § 18 odst. 4 tr. zákoníku
§ 28 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného T. D. proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 3. 2019, sp. zn. 2 To 11/2019, KTERÝ rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 57 T 8/2018.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 7. 12. 2018, sp. zn. 57 T 8/2018, byl obviněný T. D. uznán vinným pod bodem 1. výroku o vině přečinem ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 tr. zákoníku a pod bodem 2. výroku o vině zločinem ohrožení utajované informace podle § 317 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Za tyto trestné činy mu byl podle § 317 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání 2 a 1/2 roku, jehož výkon

mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 roků. Dále mu byl podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu 3 roků.

2. Uvedených trestných činů se podle rozsudku soudu prvního stupně obviněný dopustil (zjednodušeně uvedeno) následovně. Nejprve (skutek pod bodem 1.) dne 7. 12. 2017 v době od 3:14:49 do 3:16:30 hod. v P. v ulicích XY a dalších, ač po předchozím požití alkoholických nápojů měl v krvi nejméně 2,16 g/kg alkoholu, řídil motocykl tov. zn. D. A. 50, s nímž přejížděl do protisměru a na chodník, předjížděl vozidla před sebou přes podélnou čáru souvislou (dopravní značku V 1a), a snažil se tak ujet hlídce Městské policie hl. m. Prahy, která jej dostihla až po jeho pádu z motocyklu. Poté (skutek pod bodem 2.) téhož dne kolem 3:17 hod. v P. v ulici XY se obviněný při silniční kontrole z důvodu svého předchozího protiprávního jednání popsaného shora prokázal strážníkům Městské policie hl. m. Prahy svým služebním průkazem příslušníka Celní správy České republiky, a ačkoliv nebyl ve službě, i jemu přidělenými krycími doklady vydanými ve smyslu § 40 zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „ZCS“ nebo „zákon o celní správě“), a to občanským průkazem a řidičským průkazem, ke kterým neoprávněně prozradil, že jde o krycí doklady s uvedením fiktivní identity, jimiž se zakrývá skutečná identita osoby provádějící operativně pátrací činnost při plnění služebních povinností. Přitom přidělení a vydání takových dokladů, jakož i informace, že jde o krycí doklady s fiktivní identitou, jsou utajovanými informacemi z dokumentace ke krycím dokladům vedenými ve stupni VYHRAZENÉ podle zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „ZOUÍ“ nebo „zákon o ochraně utajovaných informací“), ve spojitosti s přílohou č. 8 (bod 16.) nařízení vlády č. 522/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Skutečnost, že jde o krycí doklady, následně obviněný zopakoval také dalším strážníkům Městské policie hl. m. Prahy, kteří se dostavili na místo, přičemž žádný z nich nedisponoval oprávněním seznamovat se s utajovanými informacemi. Tím obviněný porušil ustanovení § 65 odst. 2 a § 66 odst. 1 ZOUÍ, podle nichž byl povinen dodržovat povinnosti při ochraně utajovaných informací, především zachovávat mlčenlivost o utajovaných informacích a neumožnit neoprávněné osobě přístup k nim, k čemuž byl pravidelně proškolen, jakož i instruován k užití krycích dokladů a k jejich zvláštní ochraně, aby nedošlo k jejich dekonspiraci, neboť by to mohlo způsobit zmaření probíhající operativně pátrací činnosti. Současně obviněný porušil ustanovení § 45 odst. 1 písm. a), c), i) zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, podle nichž je příslušník bezpečnostního sboru povinen dodržovat služební kázeň, chovat se a jednat i v době mimo službu tak, aby svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru, a zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dozvěděl při výkonu služby, a dále ustanovení § 27 odst. 1 ZCS, podle kterého byl povinen zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, s nimiž se seznámil při výkonu působnosti orgánů celní správy nebo v souvislosti s nimi a které v zájmu působnosti orgánů celní správy nebo v zájmu jiných osob vyžadují, aby zůstaly utajeny před nepovolenými osobami.

3. Proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně podal obviněný odvolání, o němž rozhodl Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 21. 3. 2019, sp. zn. 2 To 11/2019, tak, že ho podle § 256 tr. ř. zamítl.

II.

Dovolání obviněného

4. Proti citovanému usnesení odvolacího soudu podal obviněný T. D. prostřednictvím své obhájkyne dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť měl za to, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Dále uvedl dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., neboť měl za to, že bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí.

5. Dovolatel nesouhlasil s argumentací odvolacího soudu, že na jeho námitky bylo dostatečně reagováno již v rozhodnutí státního zastupitelství, jímž byla zamítnuta stížnost obviněného proti usnesení o zahájení trestního stíhání. Podle obviněného je v řízení před soudem nepřipadný odkaz na rozhodnutí z přípravného řízení. Dovolatel nadále tvrdil, že kamerový záznam pořízený strážníky městské policie je nekompletní a je podle něj důvodné podezření, že s ním bylo manipulováno. Soud prvního stupně nijak nereagoval na uvedenou námitku, navíc jak tento soud, tak odvolací soud pochybily, pokud připustily tento kamerový záznam jako důkazní prostředek.

6. Dále obviněný namítl chybné posouzení (v rozporu se zásadou in dubio pro reo) množství alkoholu v jeho krvi. V této spojitosti citoval z odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu a dovedl, že v protokolu o lékařském vyšetření ke zkoušce na alkohol v krvi jsou uvedeny rozporné údaje, které však soudy nižších stupňů nesprávně vyhodnotily a vycházely z jednoho údaje méně příznivého pro obviněného.

7. Dovolatel považoval za nedostatečné rovněž vyjádření odvolacího soudu k posouzení jednání obviněného podle podmínek krajní nouze. Zopakoval svá skutková tvrzení, podle kterých se ocitl sám v pusté ulici v nočních hodinách a získal důvodné podezření, že je někým sledován. Z důvodu obavy o svůj život a zdraví se proto pokusil ujet z tohoto prostoru. Uvedený závěr podle něj podporují i zjištění plynoucí z provedených důkazů (nejprve tlačil svůj skútr, poté na něm jel bez nasazených rukavic, ačkoliv byla zima, z čehož je podle obviněného patrné, že na něj nasedl ve spěchu, k tomu se přidalo nestandardní chování strážníků, kteří jej ihned nezastavili, ale „amatérsky jej sledovali“).

8. Stran posouzení nakládání s utajovanými informacemi obviněný nesouhlasil s právním závěrem odvolacího soudu, že jednal v nepřímém úmyslu. Strážníkům městské policie předložil pouzdro s doklady, nikoliv doklady samostatně. Strážníci si sami vyjmuli doklady z pouzdra, v němž měl omylem uloženy krycí doklady, které byly pod průkazem celníka.

9. Dále obviněný poukazoval na obvyklou praxi nošení krycích dokladů, které se běžně nosily delší dobu před akcí při sobě. Rovněž zmiňoval běžný postup při řešení dopravní nehody vozidla celní správy provozovaného na krycí doklady. K prokázání této skutečnosti navrhoval výslech svědků, což odvolací soud zamítl.

10. S ohledem na výše uvedené dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení odvolacího soudu a aby věc vrátil tomuto soudu k novému projednání.

III.

Vyjádření k dovolání

11. K dovolání obviněného T. D. se vyjádřil nejvyšší státní zástupce prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, který nepovažoval dovolací námitky obviněného ve vztahu k výroku o vině přečinem ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 tr. zákoníku za námitky právní, spadající pod deklarovaný dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Dovolatel podle státního zástupce nevznesl jedinou námitku, kterou by vytýkal nesoulad skutkových zjištění (uvedených v tzv. skutkové větě a v odůvodnění soudních rozhodnutí) a zákonných znaků tohoto přečinu. Dovolatel především zpochybnil skutkové zjištění o míře jeho ovlivnění alkoholem, resp. o množství alkoholu nacházejícím se v jeho krvi. Rovněž námitky týkající se krajní nouze nevycházely ze skutkových zjištění učiněných soudy nižších stupňů. Z těchto skutkových závěrů především ani náznakem nevyplývá reálná existence nějakého nebezpečí přímo hrozícího zájmům chráněným trestním zákonem, které by dovolatel svým jednáním odvracel (§ 28 odst. 1 tr. zákoníku). Pokud jde o tzv. putativní krajní nouzi (§ 18 odst. 4 tr. zákoníku), pak státní zástupce odkázal na skutkové zjištění soudu prvního stupně, podle kterého si dovolatel musel všimnout, že vozidlo, které ho pronásleduje, je vybaveno výstražnými majáky a výrazně označeno jako vozidlo městské policie.

Dovolatel jen stěží mohl předpokládat, že ze strany strážníků Městské policie hl. m. Prahy hrozí nebezpečí jeho životu, zdraví nebo jinému zájmu chráněnému trestním zákonem. Za čistě skutkového charakteru považoval státní zástupce též spekulace dovolatele o možné manipulaci s kamerovým záznamem, navíc obviněný ani nespécifikoval, v jakém směru měla být touto údajnou manipulací skutková zjištění ovlivněna, resp. zkruslena.

12. S dosti značnou dávkou tolerance lze podle státního zástupce podřadit pod deklarovaný dovolací důvod námitky obviněného týkající se subjektivní stránky zločinu ohrožení utajované informace podle § 317 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Dovolatel se totiž i v tomto směru uchyluje ke skutkovému tvrzení, podle kterého měl krycí doklady uloženy omylem společně se služebním průkazem. Tím se ale dostal do rozporu se svým dalším tvrzením, podle něhož byl takovýto způsob nošení krycích dokladů u příslušníků Celní správy běžný. Tuto námitku však státní zástupce nepovažoval za důvodnou. Dovolatel mohl snadno předejít vyzrazení utajovaných údajů, pokud by předložil strážníkům vlastní občanský a řidičský průkaz, které měl podle skutkových zjištění v inkriminované době při sobě. Pokud předložil služební průkaz uložený v pouzdře společně s krycími doklady, pak logicky musel předpokládat, že strážníci se seznámí i s těmito krycími doklady, že budou reagovat na skutečnost, že tyto doklady znějí na jméno jiné osoby, než jaká je na služebním průkazu, a že za této situace může dojít k vyzrazení utajovaných informací o krycích dokladech. Správně tedy podle státního zástupce soudy nižších stupňů dovodily u dovolatele existenci minimálně nepřímého úmyslu ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. Dovolatel totiž věděl, že v důsledku jeho jednání může být porušen zákonem chráněný zájem na ochraně utajovaných informací před nepovolanými osobami, a pro případ, že se tak stane, byl s takovým porušením srozuměn. Podle státního zástupce není dovolateli ve výroku o vině vytýkáno, že dané doklady nosil při sobě v době, kdy nekonal službu, ale to, že tyto doklady předložil dalším nepovolaným osobám. Údajná nesprávná praxe jiných příslušníků Celní správy při řešení dopravních nehod vozidel vybavených krycími značkami je z hlediska posouzení subjektivní stránky na straně dovolatele irelevantní.

13. Státní zástupce vzhledem ke shora uvedenému shrnul, že námitky uplatněné dovolatelem v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. mu zčásti neodpovídají a zčásti pak jde o námitky nedůvodné. Přitom odkaz na dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. v jeho první variantě nepřichází v posuzované věci v úvahu, neboť odvolací soud meritorně přezkoumal napadené rozhodnutí soudu prvního stupně. Proto státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl podané dovolání jako zjevně neopodstatněné.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

14. Nejvyšší soud po zjištění, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, dospěl mimo jiné k následujícím závěrům.

15. Obviněný T. D. uplatnil dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř., přičemž druhý z nich citoval v jeho první alternativě, tedy že bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí. V daném případě obviněný napadl dovoláním usnesení soudu druhého stupně, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání po řádném meritorním přezkumu věci. Odvolání obviněného v této věci nebylo odmítnuto nebo zamítnuto odvolacím soudem z tzv. formálních důvodů (např. pro svou opožděnost, pro nedostatek obsahových náležitostí nebo pro podání neoprávněnou osobou apod.), proto tento dovolací důvod v daném případě nemohl být v této alternativě úspěšně uplatněn (k tomu viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3174 a 3175). Ostatně obviněný k tomu nenabídl ani žádné důvody, pro které by zmíněná varianta

měla být naplněna. Zřejmě měl obviněný na mysli dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. v jeho druhé alternativě, neboť se domáhal přezkumu rozhodnutí odvolacího soudu, který svým usnesením rozhodl o zamítnutí odvolání proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně, tj. proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř., přestože v řízení mu předcházejícím byl podle dovolatele dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jemuž zřejmě mělo odpovídat jádro dovolacích námitek obviněného.

16. Byť obviněný neoznačil správně ani dovolací důvod, na jehož základě by měl Nejvyšší soud přezkoumat napadené rozhodnutí, nelze toto pochybení však samo o sobě považovat za natolik závažné, aby Nejvyšší soud jen proto odmítl dovolání obviněného. Takto Nejvyšší soud rozhodl, protože obviněným vznesené námitky zčásti neodpovídaly uplatněnému ani jinému dovolacímu důvodu a zčásti šlo o námitky zjevně neopodstatněné.

b) Námitky neodpovídající dovolacímu důvodu

17. Obviněný ve svém dovolání převážně brojil proti údajným procedurálním chybám soudů nižších stupňů (zejména proti využití odkazu na rozhodnutí státního zástupce z přípravného řízení v odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu, proti připuštění kamerového záznamu Městské policie hl. m. Prahy v dokazování) a proti nesprávnosti skutkových zjištění učiněných soudy nižších stupňů, namísto nichž nabízel vlastní verzi skutkového děje (zejména pokud jde o údajné jednání v krajní nouzi, posouzení množství alkoholu v krvi, nevědomost o tom, že spolu s dalšími doklady předložil i doklady krycí), čímž vlastně zpochybňoval řádné a zákonné provedení dokazování a dodržení zásady volného hodnocení důkazů. Takové výhrady ovšem zásadně neodpovídají dovolacím důvodům uplatněným obviněným, ale ani žádným jiným dovolacím důvodům. Tato část námitek dovolatele byla procesního charakteru a s ohledem na hmotněprávní povahu dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. mu vůbec neodpovídala.

18. Bez možnosti přezkumu na podkladě takto formulovaného dovolání (jako obiter dictum) může Nejvyšší soud pouze na základě znalosti trestního spisu dodat, že předložené výhrady obviněného proti postupu soudů nižších stupňů nemají žádné opodstatnění. Soud prvního stupně zcela správně provedl v hlavním líčení důkaz kamerovým záznamem pořízeným videokamerou ve vozidle hlídky Městské policie hl. m. Prahy, na kterém je zachycena inkriminovaná jízda obviněného na skútru. Brojil-li obviněný proti tomu, že záznam není kompletní a že neměl být využit jako důkaz, pak lze v tomto odkázat na ustanovení § 89 odst. 2 tr. ř., podle něhož za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, což nepochybně tento videozáznam splňuje. Co se týče jeho necelistvosti (časových prodlev, které se na záznamu neobjevují), pak ta byla v řízení srozumitelně vysvětlena tím, že vozidla Městské policie hl. m. Prahy disponují automatickým video-záznamovým zařízením, které se spouští za chodu motoru vozidla a jen po omezenou dobu po jeho vypnutí (viz odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, ke shodnému závěru dospěl v odůvodnění svého usnesení i odvolací soud, který pro zjednodušení odkázal na usnesení vrchního státního zastupitelství, jímž byla zamítnuta stížnost obviněného proti usnesení o zahájení trestního stíhání). Soudy nižších stupňů správně uzavřely, že se záznamem nebylo nijak manipulováno, a proto byl důvodně připuštěn v řízení jako důkazní prostředek, který byl následně vyhodnocen. Ostatně na předloženém záznamu je vše podstatné, z čeho je vyvozována vina obviněného. Nezachycení jiných okamžiků, které ovšem má zcela logické vysvětlení, jak již bylo uvedeno, tak ani nemůže mít vliv na celkové posouzení případu.

19. Obviněnému nelze přisvědčit ani v tom, že by soudy nižších stupňů (v neprospěch obviněného) vycházely z nesprávně zjištěného množství alkoholu v jeho krvi v době spáchání trestné činnosti. Soud prvního stupně totiž náležitě vysvětlil, že vycházel při stanovení množství alkoholu v krvi obviněného v době spáchání deliktů ze znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie, a z výsledku zpracovatele tohoto posudku v hlavním líčení, který logicky vysvětlil, jakou metodou dospěl k množství alkoholu v krvi obviněného v době jízdy. Znalec učinil své závěry na

základě výpočtu odvozeného z množství alkoholu v krvi odebrané obviněnému po spáchání činu, neboť hladina alkoholu v krvi je určující pro tento výpočet. Výsledek dechové zkoušky je brán jako subsidiární důkazní prostředek, z něhož lze usuzovat na míru ovlivnění alkoholem, jde však o test méně spolehlivý, který bývá někdy nazýván orientační, neboť se jím určuje hladina alkoholu v krvi na základě množství alkoholu ve vydechovaném vzduchu, který může být ovlivněn celou řadou dalších faktorů (rozdíl spočívá již jen v tom, provádí-li se dechová zkouška ve fázi resorpční či postresorpční). Prozatím jedinou spolehlivou metodou určení hladiny alkoholu v krvi je stanovení obsahu alkoholu z odebrané krve plynovou chromatografií s následnou kontrolou metodou založenou na jiném principu (Widmarkova metoda) v laboratořích specializovaných na tuto problematiku [viz např. ZIKMUND, J. Stručně o alkoholu (online), dostupné k 23. 10. 2019 z <http://www.zikmund.org/>]. Pokud z této hodnoty posléze vycházel znalec při provedení zpětného přepočtu na hladinu alkoholu v době činu (za využití běžně užívaného rozmezí rychlosti odbourávání alkoholu, které je u Středoevropana 0,12 až 0,2 g/kg alkoholu za hodinu ve fázi postresorpční), odpovídá to běžným postupům znalců v jiných trestních věcech. Skutečnost, že na protokolu o lékařském vyšetření při ovlivnění alkoholem je uveden další údaj o hladině alkoholu v krvi obviněného, na tom nemůže nic změnit. Z vlastní rozhodovací praxe je Nejvyššímu soudu známo, že tak činí lékaři Nemocnice Na Bulovce pravidelně, na toto místo zaznamenávají výsledek vlastní dechové zkoušky, kterou též provádějí a pro niž není v uvedeném protokolu žádná předepsaná kolonka. Tento výsledek nabývá na významu zvláště v případech, kdy se vyšetřovaný odmítá podrobit odběru krve či jiné tělní tekutiny (moči). Již bylo uvedeno, že výsledek dechové zkoušky je spíše detekčního, orientačního charakteru, je do určité míry nepřesný (což je dáno fyziologickými procesy, zejména ve fázi resorpční), nicméně má i důkazní význam, není-li možno zjistit zcela objektivními metodami hladinu alkoholu v odebrané krvi, lze z něj usuzovat na míru ovlivnění alkoholem. V daném případě bylo zřejmé, že obviněný řídil motocykl pod vlivem alkoholu po jeho předchozím požití, přičemž se nacházel ve stavu nejméně středně těžkého stupně podnapilosti (je uváděn od 1,5 do 2,0 ‰ alkoholu - viz např. TESAŘ, J. Soudní lékařství. 3. vydání. Praha: Avicenum, 1968, s. 132; či KVAPILOVÁ, H. Soudní lékařství pro právníky. Praha: Aleš Čeněk, 1999, s. 110; případně od 1,5 do 2,5 ‰ alkoholu v krvi - viz např. ŠTEFAN, J., HLADÍK, J. Soudní lékařství a zdravotnicko-právní otázky. Praha: Karolinum, 1996, s. 98 a 99; PAVLOVSKÝ, P. Soudní psychiatrie pro právníky. Praha: Karolinum, 2001, s. 38). Tomu v daném případě odpovídal nejen znalecký posudek s výpočtem hladiny alkoholu v krvi v době činu na základě hladiny alkoholu zjištěné z následně odebrané krve, ale též všechny dechové zkoušky provedené dechovými analyzátory, kterým se obviněný podrobil mezi okamžikem jízdy na motocyklu a odběrem krve lékařem a podle nichž se hladina alkoholu v krvi obviněného pohybovala vždy nad 1,5 ‰. Jen pro úplnou představu je možno uvést, že zjištěná hladina alkoholu v krvi ve výši 2,16 ‰ u muže vážícího 112 kg (tj. kolik uváděl obviněný při svém lékařském vyšetření) odpovídá obsahu alkoholu v asi 8,5 dvanáctistupňových pivech (při úvaze o 19,75 g alkoholu v jednom takovém pivu), případně v asi 10,5 desetistupňových pivech (při úvaze o 15,8 g alkoholu v jednom takovém pivu). Přitom je třeba brát v úvahu, že již krátce po počátku konzumace alkoholu dochází zároveň vedle jeho vstřebávání také k jeho vylučování z těla.

20. Dále se uvádí, že již při 0,8 ‰ alkoholu v krvi je každý ovlivněn alkoholem natolik, že je vyloučena jeho schopnost řídit motorové vozidlo, tento stav je podle judikatury dán nepochybně u každého jedince, má-li nejméně 1,0 ‰ alkoholu v krvi (viz dále). Již při hladině 0,2 ‰ alkoholu v krvi se u většiny lidí zvyšuje sebedůvěra a s tím souvisí tendence riskovat, zhoršuje se odhad vzdálenosti a vnímání pohybujících se světél. Od 0,5 ‰ alkoholu v krvi se pak prodlužuje reakční čas, zhoršuje se vnímání barev, oči se hůře přizpůsobují při rychlých přechodech ze světla do tmy (stínu) a naopak, zhoršuje se soustředění, od 0,8 ‰ alkoholu v krvi se zužuje zorné pole (tzv. tunelové vidění) a dále se prohlubují dříve uvedené vlivy na jedince. Od hladiny 1,2 ‰ alkoholu v krvi nastupuje také impulzivnost, je možná i podrážděnost, jedinec má prudké a nevypočitatelné reakce, k tomu často přistupuje špatná orientace, postupně (zejména od 1,5 ‰ alkoholu v krvi) se zhoršuje řeč, u některých jedinců nastupuje agresivita a sklon k násilí. Při hladině okolo 2 ‰ alkoholu v krvi jsou

zřetelné poruchy rovnováhy, přichází dvojité vidění, dochází k poruchám paměti. K tomu je možno odkázat na bohatou literaturu (vedle výše zmíněné viz dále též ŘÍHA, J. Nové znění skutkové podstaty trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 trestního zákona. Bulletin advokacie, 2007, č. 2, s. 30 a násl., č. 3, s. 32 a násl.).

21. Za stav vylučující způsobilost osoby k výkonu dané činnosti, který byl vyvolán vlivem návykové látky v podobě alkoholu, se obvykle považuje takový stav, kdy hladina alkoholu v krvi dané osoby činí nejméně 1,00 g/kg (1 ‰) – viz rozhodnutí pod č. [12/1985](#) Sb. rozh. tr., nicméně je možné dovodit tento stav i při hladinách nižších, pokud je takový stav prokázán jiným způsobem – jde o tzv. relativní nezpůsobilost (viz rozhodnutí pod č. [26/2008](#) Sb. rozh. tr.). V nyní posuzovaném případě však bylo prokázáno, že obviněný T. D. měl v době řízení motorového vozidla rozhodně hladinu alkoholu v krvi přes 1,5 ‰, dokonce (důvodně) bylo zjištěno, že v době jízdy převyšovala 2 ‰, šlo tedy (nejméně) o středně těžký stupeň opilosti, podle mnohých autorů dokonce o těžký stupeň podnapilosti [viz výše, podle Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotnických problémů v 10. revizi (MKN-10) jde zpravidla o prostou akutní intoxikaci alkoholem – F10.0]. Obviněný v takovém stavu řídil motorové vozidlo (motocykl), což je typická činnost, jejíž bezpečný výkon vyžaduje soustředěnou pozornost a schopnost správně vnímat a pohotově reagovat na vznikající situaci a jejíž bezpečný výkon vylučuje předchozí požití alkoholu, popřípadě jiné návykové látky. Právě při řízení motorového vozidla ve stavu podnapilosti dochází často k ohrožení a mnohdy též k poruše zájmů chráněných trestním zákoníkem, zejména pak nejvzácnějších chráněných právních statků – života a zdraví osob. Ke konkrétnímu ohrožení a ani poruše zájmů chráněných trestním zákoníkem pak nemusí dojít, neboť tento trestný čin je činem abstraktně ohrožovacím. Obviněný si byl velmi dobře vědom svého ovlivnění, přesto usedl na motocykl a řídil jej, tedy vykonával činnost finální, zaměřenou na cíl, toto také činit chtěl. Jednal tudíž s úmyslem přímým ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

c) K námitce jednání za podmínek krajní nouze, případně putativní krajní nouze

22. Obviněný T. D. dále (mimo jiné) namítal, že byly splněny podmínky krajní nouze, když usedl na svůj motocykl (skútr tov. zn. D. A. 50) a řídil jej v podnapilém stavu, neboť měl strach o svůj život. Tuto námitku lze podřadit pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. jen s velkou mírou tolerance, neboť primárně vychází z jiného skutkového stavu (k nepřípustnosti takových námitok viz výše).

23. Obhajoba obviněného, že by ujížděl na skútru v opilosti z důvodu obavy o svůj život, tedy že by tak jednal v krajní nouzi odvraceje nebezpečí přímo mu hrozící ve smyslu § 28 odst. 1 tr. zákoníku, byla v tomto trestním řízení rovněž přesvědčivě vyvrácena. Nelze souhlasit ani s námitkou obviněného, podle níž by šlo o případ tzv. putativní krajní nouze ve smyslu § 18 odst. 4 tr. zákoníku, jak snad měl na mysli obviněný (ač to takto výslovně ve svém dovolání právně nekvalifikoval). Předně je v tomto směru možno odkázat na přesvědčivé odůvodnění soudů nižších stupňů, které zde zcela správně neuvěřily obviněnému. Především je třeba připomenout, že vozidlo, které obviněného pronásledovalo, mělo zapnuté zvláštní výstražné světlo modré barvy (ve smyslu § 41 zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů) a výstražné zvukové zařízení (tzv. VRZ – výstražné zvukové a rozhlasové zařízení), bylo v barvách užívaných Městskou policií hl. m. Prahy a označené nápisy Městská policie hl. m. Prahy. Je tedy nepředstavitelné, že by obviněný mohl toto vozidlo zaměnit s civilním vozidlem bližší neurčených osob, vůči nimž měl obviněný provádět úkony zřejmě trestního řízení. Především je třeba upozornit, že obviněný ujížděl strážníkům městské policie v nočních, resp. brzkých ranních hodinách, kdy i podle jeho vyjádření byly ulice „pusté“, výstražné světlo modré barvy je přitom velmi dobře patrné, a to nejen ve zpětných zrcátkách, ale též na stěnách budov, ve sklech oken a výkladních skříních, stejně tak je patrný i zvuk výstražného zařízení. Obviněný ani bezprostředně po svém pádu na zem a dostižení pronásledujícím vozidlem nesdělil strážníkům městské policie a ani posléze policistům, že by měl ujíždět z důvodu svého

pronásledování a obavy o svůj život. Naopak lze souhlasit se soudy nižších stupňů, které tuto obhajobu obviněného důvodně vyhodnotily jako smyšlenou historku, kterou se obviněný dodatečně chtěl vyvinut z odpovědnosti za své protiprávní jednání.

24. K tomu lze doplnit, že způsob jednání obviněného v daný večer plně odpovídá sérii různých závažných porušení právního řádu, u nichž se obviněný zjevně spoléhal, že nebudou odhaleny a zůstanou nepotrestány. Obviněný, ač nebyl ve službě a neměl provádět činnost, pro niž mu byly vydány krycí doklady (viz níže), si je ponechal u sebe spolu se svými pravými doklady znějícími na jeho vlastní jméno (což už samo o sobě je postup stěžejně pochopitelný i pro případ plnění služebních úkolů a důvodného držení těchto krycích dokladů u sebe), protože bydlí mimo Prahu (v XY), jel na svém motocyklu do místa konání vánočního večírku v restauraci U. v XY, ačkoliv zde mohl důvodně očekávat konzumaci alkoholických nápojů, jejichž požití ve značném množství se také nezdržel, čímž si přivodil stav nejméně středně těžké podnapilosti, i když sem dojel na motocyklu. Po opuštění večírku (který pokračoval ve vedlejší baru K.) obviněný zjevně chtěl užít motocykl k odvozu domů (do místa jeho trvalého bydliště to bylo přes 30 km), byť se bránil tím, že jej chtěl jen odtáhnout do místa, kde hodlal přespat (údajně mělo jít o kancelář vzdálenou asi 2 km). Také je možno připomenout, že obviněný již v minulosti (v roce 2003) byl postížen ve správním řízení za to, že se po přistižení při řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu, jehož měl v krvi podle dechového analyzátoru 1,51 ‰, odmítl podrobit následnému odběru tělních tekutin při lékařském vyšetření ovlivnění alkoholem.

25. Lze souhlasit se soudy nižších stupňů, které v tomto směru vyhodnotily obhajobu obviněného jako ryze účelovou a učiněnou ve snaze vyhnout se trestní odpovědnosti. Obviněný si zjevně všiml vozidla Městské policie hl. m. Prahy, proto odtlačil svůj skútr do míst, kde se domníval, že nebude spatřen, nasedl na skútr nikoli z důvodu obavy o svůj život, o nějž mu nikdo neusiloval, ale pro své pohodlí, aby odjel v nočních hodinách z místa, kde předtím požíval alkoholické nápoje. Následně zjistil, že je pronásledován vozidlem s tzv. modrým majákem, které užívá jen velmi omezené množství subjektů, bylo mu jasné, že je jím pronásledován, aby se podrobil silniční kontrole, čemuž chtěl zamezit klíčkováním a ujížděním, přičemž porušil celou řadu pravidel silničního provozu (přejetí podélné čáry souvislé, najetí na chodník, neuposlechnutí výzvy k zastavení atd.). Vše poté završil předáním krycích dokladů a prorazením této skutečnosti osobám neoprávněným seznámit se s danou utajovanou informací (viz níže).

26. Soudy nižších stupňů tak zcela důvodně neuvěřily historce obviněného o pronásledování a o obavě o vlastní život, tuto obhajobu považovaly za vyvrácenou, neboť žádné nebezpečí hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem ve smyslu § 28 odst. 1 tr. zákoníku, o němž se zmiňoval obviněný, vůbec nevzniklo, tedy nebylo objektivně dáno. Nevznikla ani situace blížící se tomuto nebezpečí, z níž by kdokoliv (včetně obviněného) mohl usuzovat na takové nebezpečí. Verze obviněného, podle níž se mohl důvodně domnívat, že nastala zmíněná situace, byla také spolehlivě vyvrácena provedeným dokazováním a zjištěním sledu skutkových okolností, a to především tím, že obviněný byl pronásledován řádně označeným vozidlem městské policie za současného užití výstražného světla modré barvy s rozsvíceným nápisem STOP a výstražného zvukového zařízení. Jinými slovy nebyl splněn základní objektivní znak krajní nouze spočívající v nebezpečí, které by přímo hrozilo zájmu chráněnému zákonem, jako nezbytné podmínky pro posouzení jednání obviněného podle ustanovení o krajní nouzi (§ 28 odst. 1 tr. zákoníku).

27. Ovšem bylo též zcela vyvráceno, že by obviněný byl důvodně přesvědčen o takovém nebezpečí (přímo hrozícím zájmu chráněnému trestním zákonem), tedy že by ze subjektivního hlediska považoval za splněnou tuto podmínku přímo hrozícího nebezpečí, neboli že by jednal za podmínek tzv. putativní krajní nouze (k tomu viz též rozhodnutí pod č. [10/1980](#) Sb. rozh. tr.). Putativní krajní nouze je ve své podstatě případem pozitivního skutkového omylu (error facti) o okolnosti vylučující protiprávnost, kdy pachatel mylně předpokládá existenci určité skutečnosti, která by jinak (kdyby

reálně existovala) vylučovala protiprávnost jeho jednání (v daném případě mělo jít o omyl obviněného o existenci nebezpečí pro jeho vlastní život). Takový omyl, který se posuzuje shodně jako negativní skutkový omyl o okolnostech zakládajících trestní odpovědnost, sice nevylučuje protiprávnost, avšak vylučuje zavinění úmyslné i z vědomé nedbalosti a připouští toliko zavinění z nevědomé nedbalosti (viz ŘÍHA, J. Tabulky a schémata z obecné části trestního práva hmotného. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 57). V úvahu by pak přicházel postih jen u trestných činů, jež je možno spáchat i z nevědomé nedbalosti, pokud by byla dovozena. Nyní je tento omyl se svými důsledky upraven v § 18 odst. 4 tr. zákoníku (k tomu viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 257), ovšem počítala s ním i nauka a judikatura za dřívějšího trestního zákona, kdy jednotlivé varianty omylů bylo možno dovodit z právní úpravy zavinění a vývojových stadií trestného činu. V tomto směru lze souhlasit se soudy nižších stupňů i se státním zástupcem, že provedeným dokazováním bylo vyvráceno, že by obviněný jednal v takovém skutkovém omylu.

28. Avšak i kdyby tomu tak bylo a obviněný se skutečně (a důvodně) obával o svůj život, ač mu reálně nehrozilo žádné nebezpečí, byla by splněna jen jedna z podmínek tzv. putativní krajní nouze. To nutně neznamená, že by byly splněny i podmínky další, resp. že by současně nutně šlo o jednání v mezích krajní nouze (resp. putativní krajní nouze). I když je totiž určitá osoba (obviněný) mylně přesvědčena o existenci přímo hrozícího nebezpečí (putativní krajní nouze), podobně jako v případě přesvědčení o přímo hrozícím či trvajícím útoku (putativní nutná obrana), musí i v takovém případě jednat v mezích zákonem stanovených pro danou okolnost vylučující protiprávnost, aby se jí mohl úspěšně dovolávat v rámci omylu. V případě krajní nouze by tedy musela být splněna podmínka proporcionality a subsidiarity, nadto by obviněný nesměl být osobou, která má povinnost snášet nebezpečí (podobně v případě putativní nutné obrany by muselo jít o jednání nikoli zcela zjevně nepřiměřené způsobu útoku). K tomu viz též rozhodnutí pod č. [29/1955](#) Sb. rozh. tr., podobně (pro nutnou obranu) i rozhodnutí pod č. [12/1954](#) Sb. rozh. tr.

29. V daném případě by při konstelaci uváděné obviněným (že se obával o svůj život z důvodu předchozího plnění služebních povinností, pro něž měl být pronásledován, což ovšem bylo provedeným dokazováním vyvráceno) stejně nebyl naplněn jeden z limitů jednání za podmínek krajní nouze, a sice prvek tzv. subsidiarity. Podle § 28 odst. 2 tr. zákoníku totiž nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno nebezpečí hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem za daných okolností odvrátit jinak. Platí-li takové pravidlo pro odvracení reálného (skutečného) nebezpečí, tím spíše to platí i pro odvracení domnělého nebezpečí přímo hrozícího zájmu chráněnému trestním zákonem (ve smyslu § 18 odst. 4 tr. zákoníku), kdy vlastně reálně nejde o žádné odvracení nebezpečí (argumentum a maiore ad minus). Obviněný, i kdyby se subjektivně domníval, že je pronásledován, mohl by situaci řešit jiným způsobem, kterým by sám nepřekročil ustanovení trestního zákona - např. mohl telefonicky požádat o pomoc kolegy, s nimiž byl předtím v baru K., mohl zavolat o pomoc Policii České republiky či jiný orgán veřejné moci apod. Nic z toho však obviněný neučinil, z čehož lze také usuzovat na nereálnost jeho obav o vlastní život, který mnohem spíše ohrozil svou hazardní jízdou ve stavu (nejméně) středně těžké podnapilosti na jednostopém motorovém vozidle. Přitom mu bylo zřejmé, že je „pronásledován“ služebním vozidlem městské policie, které bylo náležitě označeno a vyzývalo jej prostřednictvím technického zařízení k zastavení, na což obviněný reagoval kličkováním, otáčením a ujížděním.

30. Lze tak uzavřít, že v daném případě skutečně nebyly naplněny objektivní podmínky krajní nouze, především neexistovalo žádné reálné nebezpečí hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, pro které by obviněný musel jednat v rozporu s trestním zákonem. Bylo též spolehlivě vyvráceno, že by obviněný jednal ze subjektivního hlediska tak, jako kdyby takové ohrožení bylo reálné. I kdyby však o tom byl přesvědčen, neuplatnil by se § 18 odst. 4 tr. zákoníku, neboť obviněný by nesplnil ani podmínku subsidiarity ve smyslu § 28 odst. 2 tr. zákoníku, kterou je třeba dodržet i v případě

putativní krajní nouze. Na jednání obviněného proto nedopadá ani ustanovení o krajní nouzi (§ 28 tr. zákoníku), ani § 18 odst. 4 tr. zákoníku o pozitivním skutkovém omylu o okolnosti vylučující protiprávnost. Jinými slovy i v případě putativní krajní nouze, tedy pozitivního skutkového omylu o okolnosti vylučující protiprávnost ve smyslu § 18 odst. 4 tr. zákoníku, je třeba zjišťovat nejen to, zda ze subjektivního hlediska byly splněny podmínky uvedené v § 28 odst. 1 tr. zákoníku, ale také to, zda byly dodrženy limity jednání v krajní nouzi uvedené v § 28 odst. 2 tr. zákoníku. Pokud nebyl v případě domnělého nebezpečí přímo hrozícího zájmu chráněnému trestním zákonem dodržen princip subsidiarity, neboť takové domnělé nebezpečí bylo možno odvrátit jinak, není vyloučena trestní odpovědnost ani za úmyslný trestný čin, protože § 18 odst. 4 tr. zákoníku se v takovém případě neužije.

d) K námitkám ohledně zločinu ohrožení utajované informace

31. S velkou mírou tolerance lze dále podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. námitku obviněného T. D., kterou brojil proti kvalifikaci svého jednání jako zločinu ohrožení utajované informace podle § 317 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku z důvodu chybného posouzení zavinění jako obligatorního znaku subjektivní stránky skutkové podstaty tohoto trestného činu. Podle obviněného z jeho jednání popsáno pod bodem 2. v tzv. skutkové větě v rozsudku soudu prvního stupně nelze dovodit jeho zavinění, a to ani ve formě nepřímého úmyslu. I při této své argumentaci vycházel dovolatel z jiného než soudem zjištěného skutkového stavu, takové námitky tedy nespádají pod zvolený ani žádný jiný dovolací důvod, jak bylo rozvedeno shora.

32. Nejvyšší soud nejprve stručně připomíná, že obviněný byl pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně uznán vinným skutkem, jímž naplnil znaky zločinu ohrožení utajované informace podle § 317 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku spočívající v tom, že nepovolené osobě úmyslně vyzradil informaci utajovanou podle jiného právního předpisu (jde tak o třetí alternativu v rámci uvedené složité skutkové podstaty), a spáchal takový čin, ačkoliv mu byla ochrana utajovaných informací zvlášť uložena [jde o zvlášť přitěžující okolnost uvedenou v § 317 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku]. Lze tak konstatovat, že třetí alternativa dané skutkové podstaty trestného činu obsahuje z hlediska jednání tzv. čistě činnostní delikt, který je zároveň deliktem formálním, neboť se nevyžaduje žádný účinek projevující se na (hmotném) předmětu útoku. Takové delikty se též označují jako abstraktně ohrožovací, neboť samotným provedením jednání popsáno ve skutkové podstatě je tento delikt spáchán.

33. Jak je zřejmé ze znění skutkové podstaty trestného činu ohrožení utajované informace, pro její naplnění se výslovně vyžaduje úmyslné jednání pachatele (trestní zákoník totiž obsahuje v § 318 i nedbalostní verzi tohoto trestného činu). Ve vztahu k uvedené třetí variantě jednání (vyzrazení utajované informace nepovolané osobě) postačí i eventuální úmysl ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku. Nežádá se přitom žádný další fakultativní znak, jako je tomu v případě prvních dvou alternativ téhož trestného činu (tam se vyžaduje, aby pachatel jednal s cílem vyzradit utajovanou informaci nepovolané osobě), z něhož se dovozuje, že jeho jednání je zaměřené na cíl, finální, a proto musí pachatel jednat s úmyslem přímým (tak např. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3094). Zavinění se pak musí vztahovat na všechny tzv. objektivně-deskriptivní znaky skutkové podstaty, jakož i na normativní znaky skutkové podstaty, u nichž postačuje laická představa. V tomto případě se tedy zavinění vztahuje především na znak jednání, tj. vyzrazení utajované informace nepovolané osobě, musí se vztahovat i na to, že jde o informaci utajovanou podle jiného právního předpisu, což je normativní znak, u nějž ovšem postačuje laická představa pachatele (nemusí znát výklad tohoto pojmu, přesnou úpravu v mimotrestním předpisu, musí si ale být vědom toho, že jde o informaci utajovanou podle zvláštního předpisu). Ve vztahu k okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby (že pachateli byla ochrana utajovaných informací zvlášť uložena) postačí dokonce nevědomá nedbalost, jak vyplývá z ustanovení § 17 písm. b) tr. zákoníku (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421.

34. V daném případě obviněný po vyzvání strážníky městské policie k předložení osobních dokladů jim sám podal pouzdro s doklady (a nikoliv peněženku, kterou měl rovněž při sobě, se svými osobními doklady), v němž měl služební průkaz a krycí doklady vystavené na jiné jméno. Při tomto jednání si musel být vědom toho, že se strážníci budou ptát na důvod, proč drží doklady obsahující identifikační údaje dvou různých osob, že tak dojde k ohrožení utajované informace, resp. může dojít k jejímu vyzrazení osobám, jimž nepřísluší seznamovat s utajovanými informacemi. Obviněný posléze na logický dotaz strážníků Městské policie hl. m. Prahy, proč drží doklady s různými osobními údaji, jim pak sám sdělil, že jim předložil vedle dokladů vlastních (příslušníka Celní správy České republiky) též krycí doklady (občanský a řidičský průkaz) vydané podle § 40 ZCS. Učinil tak, ač si byl dobře vědom toho, že vydání a přidělení těchto dokladů a skutečnost, že jde o krycí doklady, jsou utajovanými informacemi ve stupni VYHRAZENÉ, čímž vědomě porušil ustanovení § 65 odst. 2 a § 66 odst. 1 ZOUJ. Není tedy ani tak rozhodující, zda obviněný předkládal doklady s dvojitou identitou záměrně (v očekávání jakési stavovské sounáležitosti a tolerance ze strany strážníků městské policie), lhostejně (bylo mu jedno, zda to strážníci zjistí, či nikoli), nebo nevědomky (jakkoliv tato verze byla provedeným dokazováním vyloučena), stejně tak nebylo rozhodující, nakolik obviněný porušil pravidla pro nakládání s krycími doklady tím, že je měl u sebe (což ale mělo vliv na posouzení celkové povahy a závažnosti jím spáchaného trestného činu, a to i z hlediska principu subsidiarity trestní represe). Pro posouzení věci je totiž určující, že obviněný zcela sám s plným vědomím protiprávnosti takového postupu strážníkům sdělil, že jde o krycí doklady, čímž nepovolaným osobám vyzradil informaci utajovanou podle zákona. Obviněný byl přitom náležitě pravidelně proškolen, jak nakládat s utajovanými informacemi, což správně konstatovaly též soudy nižších stupňů, byl instruován, jak nakládat s krycími doklady a jaké povinnosti dodržovat při jejich ochraně před jejich dekonspirací. V tomto směru lze odkázat především na přesvědčivé pasáže odůvodnění soudu prvního stupně v písemném vyhotovení jeho rozsudku.

35. Přesto by bylo možno vytknout závěrům soudů nižších stupňů nesprávné určení formy zavinění obviněného, a to ovšem v jeho prospěch, a nikoli v jeho neprospěch, jak namítal obviněný. Nejvyšší soud totiž má za to, že při uvedených skutkových zjištěních jednal obviněný s úmyslem přímým ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku (a nikoli úmyslem nepřímým, jak uzavřely soudy nižších stupňů), protože obviněný chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně ohrozit zájem chráněný tímto zákonem. Při vědomí nutnosti určitého důsledku lze totiž uvažovat jen o přímém úmyslu, neboť ví-li pachatel, že určité jednání povede nezbytně k určitému následku, nemůže se zároveň bránit tím, že nechtěl takový důsledek (viz např. SOLNAŘ, V. Systém československého trestního práva. Základy trestní odpovědnosti. Praha: Academia, 1972, s. 222; ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 221). Pokud tedy obviněný věděl, že vyzrazuje utajovanou informaci neoprávněné osobě, jde o jednání přímo úmyslné. Jestliže soudy nižších stupňů uzavřely, že obviněný jednal s nepřímým úmyslem, neboť pouze věděl o možnosti (nikoli nutnosti), že svým jednáním může způsobit trestněprávně relevantní následek (zde v podobě pouhého ohrožení), a pro ten případ s tím byl srozuměn, rozhodly nesprávně ve prospěch obviněného. Nejvyšší soud musí takový postup akceptovat, neboť v dovolacím řízení probíhajícím toliko z podnětu dovolání obviněného již nemůže dojít ke zhoršení jeho postavení (být třeba jen tím, že by se uvažovalo o zpřísnění formy zavinění), protože platí zákaz reformationis in peius (zákaz změny k horšímu).

V.

Závěrečné shrnutí

36. Lze tak uzavřít, že ty námitky obviněného T. D., jež je možno označit za námitky nesprávného právního posouzení skutku ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., a nikoli námitky ryze procesní, neodpovídající deklarovanému ani žádnému jinému dovolacímu důvodu, Nejvyšší soud shledal neopodstatněnými. Proto podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného jako zjevně

neopodstatněné.